

"De crisis bestaat precies uit het feit dat het oude sterft en het nieuwe niet geboren kan worden." betoogde filosoof Antonio Gramsci. Een fascinerende uitspraak die doet vermoeden dat de aanpak van de klimaat- en biodiversiteitscrisis niet alleen hoeft te worden gezocht in nieuwe oplossingen en technieken. Immers, de meeste oplossingen zullen er al zijn, ze zijn alleen nog niet in beleid vertaald en in praktijk gebracht. We weten wel ongeveer wat er moet gebeuren. Waarom hebben we dan niet rond 1960 of 1970, vooruit, 1980, de grote duurzaamheidsvraagstukken werkelijk aangepakt ?

We kijken daarbij altijd naar de strijd tussen gevestigde orde, nieuwe belangen en de macht van politieke partijen. Maar zouden er nog meer verklaringen kunnen zijn? Verklaringen die we niet zien omdat we er te dicht op zitten?

Natuurlijk, we confereren en debatteren heel wat af. Maar altijd gaat het dan weer over de 'eerste stappen', over 'aanpakken' en 'aan de slag gaan'. Het taalgebruik van optimisme en enthousiasme. Om vervolgens te constateren dat er uiteindelijk vrijwel niets gebeurt. Elke, pak 'em beet, 15 jaar opnieuw. Want de tachtigers en zeventigers van nu waren de twintigers van 1960, toen Rachel Carson waarschuwde voor een 'Silent Spring', of 1970, toen Meadows in zijn Club van Rome-rapport 'de Grenzen aan de Groei' zag aankomen. De vijftigers van nu waren twintigers bij de oprichting van het IPCC in 1988. En de twintigers die debatteerden over 'An Inconvenient Truth' van Al Gore, zijn inmiddels de late dertigers geworden, ouders van 'generatie Alpha', kinderen geboren tussen 2010 en 2024. Maar de wetenschap vertelt ons dat de tijd op is en dat we de Alpha's, die nu 5 zijn of nog moeten worden geboren, niet kunnen opzadelen met 500 ppm CO₂ in de atmosfeer. En dat wanneer zij pas in 2035 'aan de slag gaan' het hooguit een dramatisch achterhoedegevecht zal zijn in een 3-4-5 graden wereld.

Altijd weer praten over de laatste procentjes aan de hand van moeilijke sommen, zodat we het niet over het probleem zelf hoeven te hebben. We praten over het oppompen van autobanden en minder stikstof in veevoer, maar dat zijn nog geen procenten van de bijbehorende problemen. En diezelfde discussies hadden we in de jaren '90 ook al gevoerd. Het enige dat in de circulaire economie circuleert, zijn oude ideeën. We zitten in een tijdslus, de 'eeuwige terugkeer van hetzelfde'.

We roepen op tot een diepgevoeld generatiebesef en bijbehorende actie. Bij zeventigers en tachtigers die twintigers laten zien dat veel wielen al zijn uitgevonden, dat veel eerste stappen al zijn gezet. Bij twintigers, die niet langer meer op draagvlak moeten willen wachten van veertigers en vijftigers die nu aan de knoppen zitten. We hoeven echt niet meer te proberen om met 'allemaal doen we een beetje'-campagnes de aarde leefbaar te houden. Denken dat het wel goed komt als je je autobanden maar goed oppompt en geen eenmalige jurkjes van 4,95 koopt. Tuurlijk, allemaal verstandige dingen, maar niet meer genoeg.

De al wat oudere conferencier Freek de Jonge zei ooit in een Oudejaarsconferentie dat 'het probleem met de wereld is, dat iedereen inzoomt en niemand uitzoomt'. Praktisch betekent dit dat we van nu af aan zouden moeten weigeren om in te zoomen en over die zinloze procentjes te praten, terwijl de bijbehorende reusachtige problemen zelf, de olifanten in de Kamer, onbesproken blijven. Het is inmiddels van levensbelang dat we dit, na drie generaties nu eindelijk gaan inzien: oud geleerd, jong gedaan.

Lammert van Raan (58) Tweede Kamerlid Partij voor de Dieren

Talita Kalloe (32) Journalist & oprichter Soul Stores

Klaas van Egmond (73) Emeritus-hoogleraar Milieukunde en Duurzaamheid UU